

(3 Hours)

[Total Marks : 100

1. Answer in short (not more than **two** sentences) :- 20
  - (a) What is the meaning of 'Welfare State' ?
  - (b) What is the definition of Administrative Law given by Ivor Jennings ?
  - (c) State any two requisites of a Government contract.
  - (d) State Dicey's three postulates of Rule of Law.
  - (e) Define Delegated Legislation.
  - (f) What is Pecuniary Bias ?
  - (g) What is quasi-judicial function ?
  - (h) What is the doctrine of ultra-vires ?
  - (i) State the different kinds of corporation.
  - (j) What is the meaning of "*Solus Populi Est Suprema Lex*" ?

2. Write short notes (any **four**) :- 20
  - (a) Doctrine of separation of power.
  - (b) Difference between English Administrative Law and Indian Administrative Law.
  - (c) Droit Administratif.
  - (d) Functions of the Union Public Service Commission.
  - (e) Administrative Tribunal.
  - (f) "*Delegatus Non Prodest Delegare*".

3. Solve (any **two**) :- 12
  - (a) Mr. Ram an Engineer, working in Military Engineering Services was removed by an authority subordinate to that by which he was appointed. Mr. Ram challenged his removal as violation of Article 311 of the constitution.
    - (i) Does the removal amount to violation of right under Article 311 ?
    - (ii) What are the constitutional safeguards under Article 311 ?

  - (b) In one case, the petitioner was appointed as an honorary Paediatrician in a District Hospital through selection board. His appointment was suspended because of an interim stay granted by the Lokayukta on a complaint filed before him by one of the candidates for the post. The petitioner filed a writ petition under Article 226 challenging the Lokayukta's action.
    - (i) Explain whether the Lokayukta has jurisdiction to review the appointment.
    - (ii) State on what grounds a Lokayukta can take action under the Maharashtra Lokayukta and Uplokayukta's Act, 1971.

  - (c) The Director of Public Instruction refused to include a book for the school syllabus written by Manjula. Manjula, filed for a writ to compel the Director of Public Instruction to include her book in the list of text-books approved for the schools.
    - (i) Explain whether a writ can be issued in this case.
    - (ii) In the above case for which writ can the application be made ?

4. Answer the following (any **four**) :- 48
  - (a) Explain the principle of "*Solus Populi Est Suprema Lex*" with reference to Right to information act.
  - (b) "Delegates Legislation is a necessary evil." Explain.
  - (c) Define Public Interest Litigation. Discuss the role of Indian Supreme Court as a protector of rights through PIL.
  - (d) Discuss the characteristics of Administrative Tribunals.
  - (e) Discuss the prerogative writs under Article 32 and Article 226 of the Indian Constitution.
  - (f) Explain the tortious liability of the Government with relevant case laws.

(मराठी रूपांतर)

१. थोडक्यात उत्तरे लिहा (दोन ओळींपेक्षा जास्त नाही) :-

२०

- (अ) "कल्याणकारी राज्य" म्हणजे काय ?
- (ब) ऐव्हर जेनींग यांनी दिलेली प्रशासकीय कायद्याची व्याख्या काय आहे ?
- (क) शासकीय करारातील कोणतेही दोन आवश्यक घटक सांगा.
- (ड) डायसीच्या "रूल ऑफ लॉ" सिध्दांताचे तीन घटक सांगा.
- (इ) प्रत्यायुक्त कायदेमंडळाची व्याख्या लिहा.
- (फ) "आर्थिक झोक" (पेक्युनरी बायस) म्हणजे काय ?
- (ग) "प्रत्यायुक्त न्यायालयीन कार्य" (क्वासी ज्युडीशियल) म्हणजे काय ?
- (ह) "अल्ट्रा व्हायर्स" चे तत्त्व काय आहे ?
- (स) लोकनिगम/महामंडळाचे वेगवेगळे प्रकार लिहा.
- (ह) "सोलस पॉप्युली एस्ट सुप्रिमा लेक्स" म्हणजे काय ?

२. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :-

२०

- (अ) सत्ता विभाजनाचे सिध्दांत.
- (ब) इंग्लिश प्रशासकीय कायदा व भारतीय प्रशासकीय कायद्यांमधील फरक.
- (क) झाअेट अँडमिनीस्ट्रेटीफ.
- (ड) केंद्रीय नागरी सेवा समितीचे कार्य.
- (इ) प्रशासकीय न्यायालय.
- (फ) "डेलीगेटस् नॉन प्रोटेस्ट डेलीगेअर".

३. सोडवा (कोणतेही दोन) :-

१२

- (अ) श्रीयुत राम हे अभियांत्रिक असून संरक्षण दलाच्या सेवेत अभियंता म्हणून काम करत होते. त्यांची सदरील कामासाठी निवड वरिष्ठ अधिकाऱ्यांनी केलेली होती. परंतु कनिष्ठ अधिकाऱ्याने त्यांना कामावरून बडतर्फ केले. म्हणून श्रीयुत राम यांनी वरील बडतर्फीला घटनेच्या कलम ३११ च्या उल्लंघनांतर्गत आव्हान केले.
  - (१) वरील बडतर्फीला घटनेच्या कलम ३११ चे अल्लंघन ठरू शकते का ?
  - (२) घटनेच्या कलम ३११ अंतर्गत काय तरतूदी आहेत ?
- (ब) एका केसमध्ये, याचिकाकर्त्याची निवड समितीने सन्मानीत (ऑनररी) पदावर बालरोगचिकित्सक म्हणून जिल्हा रुग्णालयांत निवड केली. त्याच्या सदर निवडीबद्दल त्याच पदासाठी इच्छूक असणाऱ्या दुसऱ्या उमेदवाराने तक्रार केल्याने त्याच्या निवडीला लोकायुक्ताने तात्पुरती स्थगिती दिली. त्यामुळे लोकायुक्ताच्या या कारवाईबद्दल याचिकाकर्त्याने घटनेच्या कलम २२६ अंतर्गत याचिका दाखल केली.
  - (१) लोकायुक्तांना सदर निवडी संबंधात कारवाई करण्याचा अधिकार आहे का ? स्पष्ट करा.
  - (२) महाराष्ट्र लोकायुक्त व उप-लोकायुक्त कायदा, १९७१ अंतर्गत कोणत्या कारणांसाठी लोकायुक्त कारवाई करू शकतो ?
- (क) मंजूला यांनी लिहिलेल्या पुस्तकास जन सूचना संचालकाने शालेय अभ्यासक्रमात समाविष्ट करण्यास नकार दिला. मंजूला यांनी जन सूचना संचालकाविरुद्ध अभ्यासक्रमातील पुस्तक सूचीमध्ये त्यांचे पुस्तक समाविष्ट करून विद्यालयांसाठी संमत करण्यासाठी याचिका दाखल केली.
  - (१) वरील केसमध्ये याचिका दाखल करता येवू शकते का ? स्पष्ट करा.
  - (२) वरील केसमध्ये कोणत्या याचिकेसाठी अर्ज करता येईल ?

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :-

४८

- (अ) "सोलस पॉप्युली एस्ट सुप्रिमा लेक्स" हे तत्त्व माहितीच्या अधिकार कायद्यासह स्पष्ट करा.
- (ब) "प्रत्यायुक्त कायदेमंडळ आवश्यक पाप आहे". स्पष्ट करा.
- (क) जनहीत याचिकेची व्याख्या लिहा. जनहीत याचिकेद्वारे अधिकारांच्या जोपासणीची भारतीय सर्वोच्च न्यायालयाची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ड) प्रशासकीय न्यायालयाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (इ) भारतीय राज्यघटनेच्या कलम ३२ व कलम २२६ अंतर्गत वेगवेगळ्या याचिकांवर चर्चा करा.
- (फ) शासनाची नुकसान भरपाई कायदा अंतर्गत जबाबदारी संबंधीत केसेसह स्पष्ट करा.